

Kronika • Chronicle

GYVENIMAS, SKIRTAS EKONOMIKOS MOKSLUI IR KAIMO PLĖTRAI

Iškiliam ekonomistui profesoriui habilituotam daktarui Antanui Poviliūnui – 85 metų jubiliejus

Virgijijos Valuckienės nuotr.

Prof. Antanas Poviliūnas gimė 1927 m. birželio 18 d. Katlėrių k. (Utenos apskr. ir vlsč.). Beje, Antanas kaimo beveik nematė, nes su tėvais gyveno mieste (Kaune, Šiauliuose, Papilėje, Kuršėnuose, Vieکشniuose, Utenoje). 1946 m. baigė Utenos gimnaziją, 1951 m. Vilniaus universitetą ir 1952 m. pradėjo dirbti Mokslų akademijos Ekonomikos institute jaunesniu mokslu darbuotoju žemės ūkio ekonomikos klausimais. Tada Mokslų akademija šefavo Varėnos rajono Dainavos apylinkės kaimą. Jaunas darbuotojas kasmet buvo komandiruojamas

į Varėną padėti spręsti kolūkinio kaimo ekonomikos klausimų. Tačiau šiose komandiruotėse atlikti mokslinių tyrimų nebuvo galimybės, nes reikėjo organizuoti obligacijų pardavimą bei įvairius ūkinius darbus.

Moksliniai tyrimai A. Poviliūną domino dar studijų metais. Jis buvo išrinktas Universiteto Studentų mokslinės draugijos tarybos pirmininku (1949–1950), pakviestas dirbti laborantu Politinės ekonomikos katedroje, jam buvo pavesta įkurti Politinės ekonomikos kabinetą, o pradėjęs dirbti institute gavo užduotį – parengti ekonomikos terminų žodyną (baigtas ir paskelbtas spaudoje 1966 m.).

1958 m. baigė MA Ekonomikos instituto aspirantūrą ir apgynė ekonomikos mokslų kandidato (dabar – dr.) disertaciją apie žemės ūkio elektrifikavimo efektyvumą. Tais pačiais metais disertacija publikuota Ekonomikos instituto Mokslo darbų V tome (69 p.).

1959 m. pradėjo dirbti Ekonomikos institute moksliniu sekretoriumi, po ketverių metų – vyr. mokslo darbuotoju. Kaupė medžiagą apie kolūkių gamybos intensyvinimą ir kapitalinių investicijų ekonomiką.

Nuo 1969 m. pradžios A. Poviliūnas pradėjo dirbti Lietuvos žemės ūkio Ekonomikos institute (dabar – Lietuvos agrarinės ekonomikos institutas (LAEI)) Išvystymo ir išdėstymo skyriaus vedėju.

Skyriaus tyrimų tematika buvo plati: žemės ūkio išvystymas ir išdėstymas, gamybos koncentracija ir specializacija, gamybinių fondų kaupimas ir naudojimo efektyvinimas. A. Poviliūnas vis daugiau dėmesio ėmė skirti žemės ūkio gamybinio potencialo, gamybinių fondų ir kapitalinių investicijų

ekonomikai nagrinėti, tapo Sąjunginės žemės ūkio mokslų akademijos Ekonomikos skyriaus Pagrindinių fondų ir kapitalinių įdėjimų mokslinės sekcijos nariu, jos konferencijų ir mokslo darbų vadovu. Kelis sekcijos posėdžius organizavo Lietuvoje. Vadovavimas dideliame skyriui reikalavo nemažai laiko, todėl užsitęsė daktarinės disertacijos rašymas.

Daktaro (habil. dr.) disertaciją „Ekonominės pagrindinių fondų naudojimo efektyvumo kėlimo problemos šalies intensyvios gyvulininkystės zonoje“ apgynė Latvijos žemės ūkio akademijoje (1987 m.). A. Poviliūnas pagrindinių fondų naudojimo efektyvumo kėlimo problemas gyvulininkystėje nagrinėjo lyginamosios analizės būdu Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje ir Baltarusijoje.

Prof. A. Poviliūno mokslinių tyrimų sritis Lietuvos agrariniame ekonomikos institute – žemės ūkio gamybinio kapitalo ir kapitalinių investicijų efektyvumas bei žemės ūkio perėjimas iš planinės į rinkos ekonomiką.

Per daugiau nei trisdešimt (1969–2002) intensyvaus mokslinio darbo metų Profesoriumi buvo patikėtos įvairios atsakingos pareigos – LAEI triūsė vyriausioju mokslo darbuotoju, vėliau tapo direktoriaus pavaduotoju, direktoriumi.

A. Poviliūno mokslinė veikla glaudžiai susijusi su pedagoginiu darbu: 1972–1988 ir 1991–2002 m. Vilniaus universitete dėstė žemės ūkio ekonomiką, mokslinių tyrimų pagrindus ir marketingą. 1984–2010 m. Aleksandro Stulginskio universitete (tuo metu – LŽŪA ir LŽŪU) buvo Ekonomikos fakulteto studentų baigiamųjų egzaminų ir diplominių darbų gynimo komisijos pirmininku.

1982 m. A. Poviliūnas tapo docentu, o nuo 1988 m. – profesoriumi.

Įspūdinga prof. A. Poviliūno ilgametė veikla Lietuvos mokslų akademijoje.

1995 m. įkūrus Lietuvos MA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrių buvo suformuota Agrarinės ekonomikos ir kaimo sociologijos sekcija, kurios vadovu išrinktas profesorius A. Poviliūnas. Šiai sekcijai jis vadovavo labai kūrybingai ir nuoširdžiai net 16 metų. Tai buvo visuomeninis darbas. Profesorius į sekcijos veiklą įtraukė ne tik savo kolegas, bet ir kitų mokslo ir studijų institucijų žymiausių ekonomistus, surengė daugelį konferencijų, seminarų, diskusijų įvairiais aktualiais šalies žemės ūkio ekonomikos, mokslo ir ūkio plėtros klausimais. Taigi A. Poviliūno indėlis į LMA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyriaus veiklą yra labai svarus.

Be to, prof. A. Poviliūno dideli nuopelnai yra ir leidybos darbe – jis ilgametis Lietuvos MA leidžiamo žurnalo „Žemės ūkio mokslai“ redakcinės kolegijos narys. Profesorius yra šio žurnalo specialiųjų priedų sudarytojas ir mokslinis redaktorius (2002 m. Nr. 4; 2004 m. Nr. 4; 2006 m. Nr. 1; 2007 m. T. 14 ir 2009 m. Nr. 3–4). Taip pat iškilus mokslininkas prisidėjo leidžiant Žemės ūkio enciklopediją – buvo mokslinės redakcinės tarybos nariu.

A. Poviliūno spausdintų darbų sąrašas ilgas. Jis paskelbė per 120 mokslinių straipsnių, buvo autorius ar bendraautoris šių leidinių: „Efektyvūs kapitaliniai įdėjimai – gero ūkininkavimo sąlyga“ (1968), „Gyvulininkystės pagrindinių fondų naudojimo efektyvumas“ (1985, rusų k.), „Marketingo pradmenys“ (1993), „Ž. ū. įmonių mokslo ir rinkotyros terminų vokiečių-lietuvių kalbų žodynas“ (1996), „Moksliniai ekonomikos tyrimai“ (2003). Monografijos „Ketvirtis amžiaus socializmo keliu“ (1965, resp. premija 1966) vienas autorių. Su kitais parengė „Rusiškai lietuvišką ek. terminų žodyną“ (1966). Knygos „Lietuvos ekonomikos reforma: praktika ir perspektyvos“ (1997, anglų k.) bendraautoris. Sudarė knygas: „Lietuvos ž. ū. specializavimas ir koncentravimas“ (1982), „Lietuvos kaimo plėtros politika ir mokslo uždaviniai“ (1999), „Lietuvos integracija į Europos Sąjungą: ž. ū. uždaviniai ir mokslo vaidmuo“ (1999), „Konkurencingas ž. ū. ir jo svarba šalies ekonomikai“ (2001), „Lietuvos kaimo plėtra ir kaimo bendruomenės“ (2002), „Rinkų globalizacija ir žemės ūkis“ (2004), „Lietuvos žemės ūkio grįžimas į rinkos santykius ir ūkininkijos ekonominę raidą“ (2008, 448 p.). Parengė atsiminimų knygą „Atradęs ekonomiką“ (du tomai), kurioje pasakoja apie dviejų Utenos krašto žemdirbių giminių migraciją iš kaimo, 1940–1946 m. įvykius Utenos gimnazijoje, vėliau – Vilniaus universitete, Žemės ūkio ekonomikos institute.

Lietuvos mokslo bendruomenė pažįsta ir gerbia prof. A. Poviliūną kaip nuoširdų, iškilų žmogų ir mokslininką, labai aukštos kvalifikacijos ekonomistą, gerai suprantantį šiandienos šalies, o ypač žemės ūkio sektoriaus ekonomikos problemas.

Garbingo Jubiliejaus proga Lietuvos MA Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius nuoširdžiai sveikina Profesorių, linki stiprios sveikatos ir visokeriopos sėkmės.

Veronika VASILIAUSKIENĖ

LMA narė emeritė

Žemės ūkio ir miškų mokslų skyrius